Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä 2026-2027

Raholan koulu

Vuodet: 2026 - 2027

Sisällysluettelo

1. Yleistä

- 1.1. Vastuut ja velvollisuudet
- 1.2. Vastuut ja velvollisuudet esiopetuksessa
- 1.3. Koulutasoiset toimenpiteet ja rakenteet
- 1.4. Luokan tai ryhmän toimenpiteet
- 1.5. Yksilötason toimenpiteet
- 1.6. SOME

2. Ennaltaehkäisy ja toimintakulttuuri

- 2.1. Toimintaohjeet ja pelisäännöt
- 2.2. Tunne-, vuorovaikutus- ja turvataidot
- 2.3. Yhteisöllisyyden rakentaminen
- 2.4. Viestintä

3. Kiusaamiseen puuttuminen

- 3.1. Kiusaamisen ennaltaehkäisy ja toiminta kiusaamistilanteissa

4. Toimintamalli väkivaltatilanteissa

- 4.1. Toimintamalli väkivallan vähentämiseksi Tampereen kouluissa
- 4.2. VÄKIVALTATILANTEIDEN SELVITTÄMISEN JA SOVITTELUN 1. KATEGORIA
- 4.3. VÄKIVALTATILANTEIDEN SELVITTÄMISEN JA SOVITTELUN 2. KATEGORIA
- 4.4. VÄKIVALTATILANTEIDEN SELVITTÄMISEN JA SOVITTELUN 3. KATEGORIA
- 4.5. Muuta huomioitavaa

5. Häirintään puuttuminen

- 5.1. Häirintään puuttumisen malli

5.2. Puuttumisen malli

5.3. Poliisin ja sovittelutoimiston ohjeistus koulujen ja opiskeluhuollon käyttöön rikos- ja riita-asioissa

6. Seuranta

6.1. Seurannan toteutuminen

6.2. Suunnitelman käsittely

1. Yleistä

Tässä suunnitelmassa kuvataan koulutasoisia toimenpiteitä oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä koulun esi- ja perusopetuksen henkilöstön sekä oppilaiden kanssa. Suunnitelman periaatteet koskevat soveltuvin osin myös esiopetusta. Esiopetuksen yksityiskohtaisemmat toimintatavat kirjataan esiopetusyksikön lukuvuosisuunnitelmaan.

Suunnitelmassa kuvataan konkreettisia toimenpiteitä niin yksilö- kuin ryhmätasolla sekä koko yhteisön kannalta.

Henkilöstö tuntee suunnitelman ja sen edellyttämät toimintatavat. Henkilöstö osaa toimia suunnitelman mukaisesti väkivalta- ja häirintätilanteessa ja tuntee kiusaamisen tunnusmerkit:

- *Kiusaaminen on fyysistä, psyykkistä, sanallista tai sosiaalista.*
- *Kiusaaminen on suoraa tai epäsuoraa.*
- *Vihamielisen, painostavan tai epämiellyttävän ympäristön luominen on osa kiusaamista.*
- *Kiusaaminen tapahtuu toistuvasti.*
- *Kiusaajan/kiusaajien ja kiusatun välillä vallitsee epätasapaino.*
- *Kiusaaminen on tahallista ja tietoista.*
- *Kiusaamisella alistetaan ja loukataan toista.*
- *Kiusaamiseen liittyy ryhmän vahvistava ja hyväksyvä käyttäytyminen.*

Myös koulun toiminnallisessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa käsitellään häirintätilanteiden ennaltaehkäisyä.

1.1. Vastuut ja velvollisuudet

Opettajalla on velvollisuus selvittää ne kiusaamistapaukset, jotka ovat tapahtuneet koulupäivän aikana. Kuraattori ja rehtori voivat olla tarpeen mukaan auttamassa opettajaa selvittelyssä. Seuraamusten määrääminen kuuluu kuitenkin aina opettajan/rehtorin tehtäviin.

Koulun ulkopuolella, koulumatkoilla ja vapaa-ajalla esiintyvät kiusaamistapaukset ja väkivalta kuuluvat huoltajien vastuulle. Huoltajien velvollisuus on valvoa ja puuttua lastensa käyttäytymiseen sekä selvittää ristiriidat muiden huoltajien kanssa tarvittaessa viranomaisten (esimerkiksi poliisi, lastensuojelu) avulla.

- *Jokaisen koulun aikuisen velvollisuutena on välittää puolueetonta koululle tullutta tietoa kaikkien asianosaisten huoltajille*
- *Opettaja voi jakaa huoltajien käyttöön toisten asianosaisten huoltajien yhteystietoja kun on saanut siihen luvan.*
- *Tarvittaessa huoltajat voivat tavata toisiaan koulun tiloissa koulupäivän jälkeen ennalta sovitusti. Opettaja voi olla läsnä tilaisuudessa, mikäli huoltajat näin toivovat.*

Oppilaita kannustetaan aktiivisesti kertomaan kiusaamisesta ja kaikenlaisista ristiriidoista vanhemmille / koulun aikuisille.

- *Kiusaamisesta/häirinnästä voi myös ilmoittaa kuraattorille ja kouluvalmentajalle erillisen lomakkeen kautta*

Kiusaamisella on taipumus pahentua ja laajentua ellei siihen puututa.

Seuranta aktiivisessa roolissa -> seuranta päättyy peruskoulun päättyessä.

Kaikissa prosessin vaiheissa voi konsultoida kuraattoria ja sopia tarvittaessa työnjaosta. Kouluvalmentaja voi myös auttaa prosessin eri vaiheissa erityisesti 6.-9. luokkalaisten oppilaiden osalta.

Opettajalla on velvollisuus selvittää ne kiusaamistapaukset, jotka ovat tapahtuneet koulupäivän aikana. Kuraattori ja rehtori voivat olla tarpeen mukaan auttamassa opettajaa selvittelyssä. Seuraamusten määrääminen kuuluu kuitenkin aina opettajan/rehtorin tehtäviin.

Koulun ulkopuolella, koulumatkoilla ja vapaa-ajalla esiintyvät kiusaamistapaukset ja väkivalta kuuluvat huoltajien vastuulle. Huoltajien velvollisuus on valvoa ja puuttua lastensa käyttäytymiseen sekä selvittää ristiriidat muiden huoltajien kanssa tarvittaessa viranomaisten (esimerkiksi poliisi, lastensuojelu) avulla.

- Jokaisen koulun aikuisen velvollisuutena on välittää puolueetonta koululle tullutta tietoa kaikkien asianosaisten huoltajille.
- Opettaja voi jakaa huoltajien käyttöön toisten asianosaisten huoltajien yhteystietoja, kun on saanut siihen luvan.

- Tarvittaessa huoltajat voivat tavata toisiaan koulun tiloissa koulupäivän jälkeen ennalta sovitusti, jos viranomainen on koollekutsujana.
- Oppilaita kannustetaan aktiivisesti kertomaan kiusaamisesta, häirinnästä ja kaikenlaisista ristiriidoista vanhemmille ja/tai koulun aikuisille.

Kiusaamistilanteet selvitetään aina asianosaisten kesken ja niihin puututaan välittömästi. Huoltajille voi tarvittaessa ja asian eteenpäin viemiseksi kertoa mukana olleiden oppilaiden nimet.

Riittävän pitkäkestoinen seuranta on olennaista kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttumisessa sekä niiden jatkumisen tai pahentumisen estämisessä.

Kaikissa prosessin vaiheissa voi konsultoida kuraattoria ja sopia tarvittaessa työnjaosta. Kouluvalmentaja voi myös auttaa prosessin eri vaiheissa erityisesti 6.-9. luokkalaisten oppilaiden osalta.

1.2. Vastuut ja velvollisuudet esiopetuksessa

Esiopetuksen henkilöstöllä on velvollisuus puuttua ja selvittää kaikki kiusaamistilanteet, joita esiintyy esiopetuspäivän ja täydentävän varhaiskasvatuksen aikana. Tarvittaessa varhaiskasvatusyksikön johtaja auttaa selvittelyssä.

Kiusaamisen ehkäisy esiopetuksessa toteutuu yhteistyössä huoltajien kanssa osana esiopetuksen perustehtävää. Esiopetuksen henkilöstö vastaa huoltajille tiedottamisesta kiusaamisen ehkäisyyn liittyvistä toimintatavoista sekä yksikön yhteisistä pelisäännöistä. Kiusaamiseen, häirintään tai väkivaltaan liittyvät tilanteet käsitellään viipymättä ja niistä ollaan yhteydessä kaikkien osallisten lasten huoltajiin lapsen edun ensisijaisuutta noudattaen.

Opettajalla, varhaiskasvatusyksikön johtajalla tai rehtorilla on velvollisuus ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai matkalla esiopetukseen tai kotiin tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta sekä epäillyn että niiden kohteena olevan lapsen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Ilmoittaminen on osa varhaista puuttumista ja yhteistyötä, jonka tavoitteena on turvata lapsen hyvinvointi ja turvallinen esiopetusympäristö.

Huoltajien on tärkeää tukea lapsensa myönteistä vuorovaikutusta ja toisten kunnioittamista sekä toimia yhteistyössä esiopetuksen kanssa kiusaamisen ehkäisemiseksi ja tilanteiden selvittämiseksi. Huoltajia kannustetaan olemaan yhteydessä esiopetukseen matalalla kynnyksellä, mikäli herää huoli lapsen hyvinvoinnista tai ryhmän vuorovaikutuksesta.

Säännöllinen esi- ja alkuopetuksen yhteistoiminta toteutuu esiopetuksen ja ensimmäisen luokan välisenä työparityönä. Yhteistoiminnan tavoitteena on tukea lapsen nivelvaihetta esi- ja alkuopetuksen välillä sekä vahvistaa yhtenäisiä toimintatapoja kiusaamisen ehkäisyssä ja turvallisen oppimisympäristön rakentamisessa.

1.3. Koulutasoiset toimenpiteet ja rakenteet

- Henkilöstön välinen yhteistyö, tiedottaminen ja kouluttaminen
- Järjestyssäännöt ja koulun omat toimintaohjeet
- Tehokas ja riittävä välituntivalvonta sekä sisällä että ulkona, kaikkien aikuisten puuttuminen epäasialliseen käyttäytymiseen
- Hyvinvointikyselyt ja vastaavien kyselyiden tulosten pohjalta tehdyt kohdennetut toimenpiteet
- Ohjattu välituntitoiminta, mahdollisuudet tekemiseen välitunneilla
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen opetussuunnitelman mukaisesti
- Koko koulun yhteiset juhlat ja tapahtumat
- Yhteistyö huoltajien kanssa, tuntimerkinnät
- Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

1.4. Luokan tai ryhmän toimenpiteet

-

- Oppilaiden kanssa laaditut oman luokan tai esiopetusryhmän säännöt, turvallisen tilan periaatteet
- Luokan tai esiopetusryhmän yhteisen matkan tukeminen (esim. ryhmäytys, oman luokan päivä)
- Yhteistyötä vaativat työtavat
- Mahdolliset leirikoulut ja opintoretket, teemapäivät
- Avoin ja kannustava ilmapiiri
- Luokanohjaajan tunnit ja välkät
- Henkilöstön yhteistyö huoltajien kanssa sekä huoltajien keskinäinen yhteistyö
- Opiskeluhuollon palvelut, konsultaatio, kouluvalmentajat.

1.5. Yksilötason toimenpiteet

- Oppilaan kuunteleminen ja osallistaminen ikätason mukaisesti
- Sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen
- Oppilaan ohjaaminen valintatilanteissa
- Riitojen selvittelyyn saatava tuki
- Yhteydenpito oppilaan huoltajiin
- Kouluvalmentajien tuki yksittäisille oppilaille
- Opiskeluhuollon palvelut.

1.6. SOME

- Koulu tekee poliisin kanssa jatkuvaa yhteistyötä vapaa-ajalla sekä kouluajalla tapahtuneen SOME-kiusaamisen selvittämiseksi.
- Uhri voidaan ohjata mm. rikosuhripäivystykseen www.riku.fi . Riku tarjoaa tukea ja käytännön neuvoja kaikille rikoksen uhreille, heidän läheisilleen ja rikosasiassa todistaville.

2. Ennaltaehkäisy ja toimintakulttuuri

Yleiset tavoitteet:

- *Ennaltaehkäisyssä panostetaan erityisesti toimintakulttuuriin ja yhteisöllisyyteen ja toimivan vuorovaikutuksen pelisääntöihin. "Me kaikki ollaan me".*
- *Vastakkainasettelujen torjunta - sen sijaan lähtökohtana se mikä yhdistää*
- *Positiivinen, ratkaisukeskeinen ilmapiiri*
- *Toimijoina koko esiopetus- ja kouluyhteisö, vanhempainyhdistys ja kaikki huoltajat*
- *Selkeä ja avoin tiedottaminen koteihin*

2.1. Toimintaohjeet ja pelisäännöt

Konkreettisia keinoja:

- *Kunnioittava puhetapa*
- *Varhainen puuttuminen*
  - *Esim. Pisara-puuttuminen (pieniin kahinoihin puuttuminen ennen kuin ne suurenevat)*
- *Kohtaamiset arjessa*
- *Koululla nollatoleranssi kiusaamisen suhteen*

2.2. Tunne-, vuorovaikutus- ja turvataidot

Konkreettisia keinoja

- *Tuetaan joustavan identiteetin rakentamista ja itsemäärittelyoikeuden toteutumista*
- *Tunne-, itsesäätely- ja vuorovaikutustaitoihin panostaminen: Askeleittain, Lions Quest, Yhteispeli tms.*
- *Käytetään kaupunkitasoista materiaalia*
  - *esiopetus (Tasku)*
  - *4. ja 6.vuosiluokan materiaalit (Osake)*
- *Tunne-, vuorovaikutus- ja turvataitojen opettelu on jatkuvaa koko esiopetus- ja koulupäivän mukaista opetusta*
- *Kehotunnekasvatuksen sisältöjä harjoitellaan esiopetuksessa.*
- *Lisäksi kouluvalmentajat tukevat oppilaita tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittymisessä.*

Tuntijaossa 4. ja 6.lk 0,5vvh. Muilla luokka-asteilla opetukseen eheyttämällä.

2.3. Yhteisöllisyyden rakentaminen

Konkreettisia keinoja:

- *Yhteisöllisyyden ja osallisuuden portaat -työkalu arvioinnin apuna.*

Yhteisöllisyyden ja osallisuuden keskusteluteemat

Yhteisöllisyyden ja osallisuuden arviointiportaat

Yhteisöllisyys esiopetuksessa

- *Säännöllisesti, lukuvuosittain, oppilaiden kanssa käydään läpi mitä on kiusaaminen: käsitteen määrittelyä*
- *Ryhmäytys, kuraattorit, kouluvalmentajat, KiVa-tiimi tai vastaava, oppilaskunta, tukioppilaat*
- *Säännöllinen esi- ja alkuopetuksen yhteistoiminta keskittyy esiopetuksen ja ensimmäisen luokan väliseen työparityöhön. Tavoitteena on tukea yhteisopettajuuden keinoin nivelvaihetta esi- ja alkuopetuksen välillä.*

- Koulun kaikki aikuiset toimivat lasten turvallisuudesta ja hyvinvoinnista välittäen. Koko koulu kasvattaa!
- Oppilaiden osallistamisen ”arkipäiväistäminen” arjen sujuvuuden, turvallisuuden ja viihtyvyyden lisäämiseksi

2.4. Viestintä

Avoin tiedottaminen koteihin

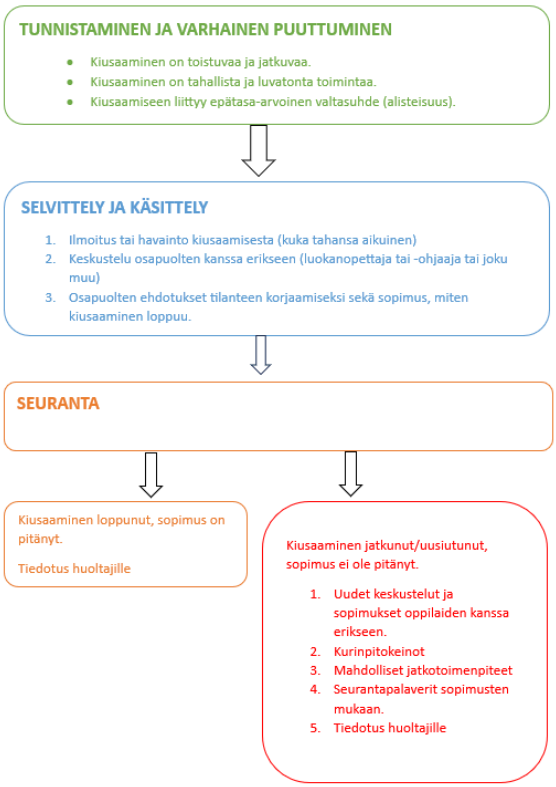
Lukuvuoden alussa oppilaita ja huoltajia tiedotetaan koulusta, koulun henkilöstöstä sekä koulun toimintavoista ja järjestyssäännöistä. Lukuvuoden edetessä viestintä tapahtuu pääosin Wilman välityksellä. Rehtorit viestittävät yleisistä koko koulua, koulutaloa tai yläkoulu/alakoulu koskevia asioita. Opettajat viestivät huoltajille luokkien ja oppilaiden asioita. Lisäksi huoltajat voivat saada lisätietoa koulun toiminnasta.

Avoin tiedottaminen koteihin

Lukuvuoden alussa oppilaita ja huoltajia tiedotetaan esiopetuksesta ja koulun henkilöstöstä, toimintavoista ja järjestyssäännöistä. Lukuvuoden edetessä viestintä tapahtuu esiopetuksessa pääosin eVakan ja koulussa Wilman välityksellä. Rehtorit viestittävät yleisistä koko koulua, koulutaloa tai yläkoulu/alakoulu koskevia asioita. Opettajat ja esiopetuksen henkilöstö viestivät huoltajille luokkien ja oppilaiden asioita.

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä tallennetaan koulujen kotisivuille. Turvallisuuteen liittyvistä kokonaisuuksista tiedotetaan huoltajia aktiivisesti.

3. Kiusaamiseen puuttuminen

3.1. Kiusaamisen ennaltaehkäisy ja toiminta kiusaamistilanteissa

TUNNISTAMINEN JA VARHAINEN PUUTTUMINEN

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, jatkuva ryhmäyttäminen ja hyvän vuorovaikutusilmapiirin luominen luovat hyvän maaperän yhteisölliseen toimintakulttuuriin, jossa jokaisella on hyvä ja turvallinen olo. Ongelmien ennakoiminen ja varhainen puuttuminen ennaltaehkäisee kiusaamista.

MITÄ ON KIUSAAMINEN?

Tärkeää on tunnistaa, mikä on kiusaamista. Riitatilanteet ja ikävä käytös eivät ole välttämättä kiusaamista. Jos riitatilanteiden ja ikävän käytöksen selvittely on aktiivista, se ennalta ehkäisee kiusaamistilanteiden syntyä. Osapuolten kokemukset voivat olla erilaisia riita- ja kiusaamistilanteissa. Toinen osapuoli ei välttämättä koe toimintaa kiusaamisena. Henkilöstö määrittelee, milloin kyse on kiusaamisesta ja milloin ei. Tämä tehdään yhteistyössä osapuolten ja heidän perheidensä kanssa. Henkilöstöllä on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa oppilas kokee tulleensa kiusatuksi. Oppilaan kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Kiusaaminen voi ilmetä fyysisenä väkivaltana, henkisenä alistamisena, ulkopuolelle jättämisenä, nöyryyttämisenä, uhkailuna, pilkantekona. Kiusaaminen voi tapahtua koulun pihalla, ruokalassa, luokassa, koulumatkalla, verkossa. Kiusaaminen voi olla suoraa ja näkyvää tai epäsuoraa tai hyvin piilotettua.

Kiusaaminen on väkivaltaa, mutta kaikki väkivalta ei ole kiusaamista.

(Miia Sainion luento 3.10.2023 Ei kaikelle väkivallalle)

KIUSAAMISEN VASTAINEN TYÖ ESIOPETUKSESSA

Esiopetuksessa kiusaamisen vastainen työ painottuu vuorovaikutus-, ryhmä- ja tunnetaitojen harjoitteluun. Henkilöstön aktiivinen läsnäolo, jatkuva havainnointi ja yhteisesti sovitut säännöt luovat perustan turvalliselle ja myönteiselle ilmapiirille sekä ennaltaehkäisevät ristiriitoja ja kiusaamista. Yksittäiset konfliktit ratkaistaan yleensä heti, kun taas kiusaamisen selvittely edellyttää pidempää työskentelyä, jossa huomioidaan kaikki osapuolet ja koko ryhmä yhteistyössä huoltajien kanssa. Huomioitavaa on, että myös kiusaamista toteuttanut lapsi tarvitsee aikuisen tukea.

1. Kiusaamiseen puututaan välittömästi. Aikuinen keskeyttää tilanteen rauhallisesti ja tekee selväksi, että kiusaamista ei hyväksytä.
2. Tilanne käsitellään lasten kanssa ikätasoisesti ymmärrettävällä tavalla.
3. Kiusaamistilanteista keskustellaan huoltajien kanssa ja sovitaan yhdessä jatkotoimista.
4. Aikuinen seuraa tilannetta arjessa ja huolehtii, että kiusaaminen ei jatku. Tarvittaessa sovitaan lisätuesta ja toimintatavoista tiimin sekä huoltajien kesken.

SELVITTELY JA KÄSITTELY

1. Ilmoitus tai havainto kiusaamisesta

Viesti välitetään kiusatun luokanopettajalle tai -ohjaajalle, joka selvittää tilannetta tarvittaessa toisen koulun aikuisen kanssa. Toisena aikuisena voi olla laaja-alainen erityisopettaja, oppilaan ohjaaja, opiskeluhuollon ammattilainen, kouluvalmentaja tai Ice Hearts -kasvattaja. Kiusaaminen otetaan oppilaiden kanssa käsittelyyn mahdollisimman pian.

Tiedotetaan huoltajia joko puhelimitse tai Wilma-viestillä.

Keskustelu osapuolten kanssa erikseen

Kirjoita ylös kaikkien osapuolten näkemys tapahtumien kulusta. Viimeiseltä sivulta löytyy lomake, johon kirjataan tilannekuvaus ja osapuolten kertomukset. Lue lopuksi kuvaus ääneen, että onko oppilas samaa mieltä. Konsultoi/tiedota rehtoria.

Kuvaile/kerro tapahtumista/tilanteesta omin sanoin.

Apukysymyksiä tilanteen selvittelyyn: Milloin tilanne sai alkunsa? Kuka/ketkä? Teot konkreettisesti? Puheet sanatarkasti? Milloin, kuinka usein? Missä? Keitä muita oli paikalla, heidän roolinsa? Miten itse toimit? Kenelle olet kertonut? Miltä tuntui? Pystytkö tapaamaan kiusaajan, kun olemme puhuneet hänen kanssaan?

Tarkennuksia: Ymmärsinkö oikein? Tarkoititko, että…? Minusta näyttää, että sinulla on paha olo.

2. Osapuolten ehdotukset tilanteen korjaamiseksi sekä sopimus, miten kiusaaminen loppuu.

Tapahtuman osapuolet kohtaavat ja sovitaan, kuinka tilanteesta jatketaan. Kirjataan muistiin, mitä on sovittu.

Kaikille osapuolille ilmoitetaan, että

- jos kiusaamista edelleen tapahtuu, niin siitä pitää kertoa opettajalle.
- kaikkien osapuolten huoltajia tiedotetaan selvittelystä Wilma-viestillä tai puhelulla.
- tilanteesta pidetään viikon päästä seurantapalaveri ja tarvittaessa jatketaan sovittelua.

3. Tiedottaminen

Huoltajille kerrotaan puhelimitse tai Wilma-viestillä selvittelystä.

SEURANTA

Seurantakeskustelu käydään 1–2 viikon kuluttua kaikkien osapuolten kanssa erikseen lyhyesti.

KIUSAAMINEN ON LOPPUNUT

Tiedoksi huoltajille: ”Kiusaaminen on loppunut, mutta asiaan palataan tarvittaessa.”

TAI

KIUSAAMINEN ON JATKUNUT/UUSIUTUNUT (pyydä mukaan erityisopettaja, oppilaan ohjaaja, opiskeluhuollon ammattilainen, kouluvalmentaja, Icehearts-kasvattaja, apulaisrehtori tai rehtori)

Toimenpiteitä lisätään:

1. Uudet keskustelut ja sopimukset oppilaiden kanssa erikseen.

Kirjaa muistiin, mitä on tapahtunut edellisen sovittelun jälkeen ja mitä nyt sovitaan. Tilanteen mukaan pyydetään huoltajat mukaan jatkokeskusteluun joko erikseen tai kaikkien osapuolten kanssa yhdessä.

2. Mahdolliset jatkotoimet

- keskustelut vanhempien kanssa, mukana tarvittaessa laaja-alainen erityisopettaja tai luokan/oppilaan hyvin tunteva aikuinen tai rehtori
- opiskeluhuollon tukitoimet: keskustelut opiskeluhuollon toimijoiden (ensisijaisesti kuraattori) kanssa, yhteydenotto oppilaalta, huoltajalta tai opettajalta. Tarvittaessa MAR, missä huoltaja mukana.

- yhteisöllinen työ: kaveritaidot, ryhmät, luokan/ryhmän yhteinen työskentely, kartoitukset (sosiogrammit), ulkopuolinen selvittelijä, Voimaksi-hanke jne.

3. Kurinpitokeinojen valinta

Seuraamukset muun muassa:

- Etäännyttäminen (kiusaajan siirto toiseen opetusryhmään määräajaksi)
- Kurinpitokeinot: kasvatuskeskustelu, jälki-istunto ja kirjallinen varoitus (linkki kurinpitopakettiin)

4. Mahdollisesti lastensuojelun, sovittelutoimiston ja/tai poliisin konsultointi

Poliisi: Teko on siinä määrin vakava tai ikävä ja aiempi puuttuminen ei ole auttanut (toistuvuus), joten tehdään tutkintapyyntö (joka menee joko tutkintaan tai ennaltaehkäisevälle poliisille). Tutkintapyyntö tehdään lähtökohtaisesti joko pahoinpitelystä (lievä, perusmuotoinen) tai kunnianloukkauksesta. Tässä enemmän yhteistyössä ja yhteisymmärryksessä kiusatun ja hänen perheensä kanssa.
Lastensuojelu: Mikäli jotain käytökseen, perheen tilanteeseen tai muuhun liittyvä huoli. Tässä tapauksessa ei voi määrittää mitään ajan kohtaa, vaan ilmoitus tehdään huolen perusteella.

Sovittelutoimisto: Mikäli tapahtunut teko ei ole niin vakava/ikävä, että sitä viitsisi poliisille viedä eikä lastensuojelullista huolta ole, vaan tilanne on muuten epämääräinen tai sopiminen ei onnistu koulun välityksellä tai koulun on vaikea jostain syystä määritellä tapahtunutta (tai kaikkea tapahtunutta) kiusaamiseksi (kiusaamisen harmaat alueet) niin ohjaus sovittelutoimiston työskentelyyn perheiden osalta.

5. Seuranta sopimusten mukaan

4. Toimintamalli väkivaltatilanteissa

Yleiset tavoitteet:

- *Puuttuminen mahdollisuuksien mukaan jo ennen tilanteen eskaloitumista ja kriisiä*
    - *Toimintamallin pohjana on läsnäolo ja kaikkien yhteinen puuttuminen. Erityishuomiota koululla kiinnitetään valvontaan riittävällä tasolla ja siirtymätilanteisiin. Varhainen puuttuminen tarkoittaa tunnistamista, nimeämistä, sanoittamista ja pieniin tilanteisiin reagointia, joka luo turvallisuuden tunnetta.*
- *Kytevien konfliktien tunnistaminen, viranomaisyhteistyö tarvittaessa*
- *Tiedonkulku henkilöstön välillä*
- *Käytetään yhteneviä käsitteitä*
- *Konfliktin akuutissa vaiheessa vain väliintulo ja tilanteen rajaaminen*
- *Toimijat: Tilanteessa oleva opettaja ja tarvittava määrä muita aikuisia*
- *Oppilaiden näkökulmien kuuleminen, oppilaiden yhteen saattaminen*
- *Ratkaisujen etsiminen ja luottamuksen palauttaminen*
- *Mahdolliset sanktiot*
- *Selvittelyryhmän kokoonpano määräytyy tilanteen ja osapuolten mukaan*
- *Johdonmukaisuus luo turvallisuutta.*

Vakavien väkivaltatilanteiden toimintaohjeet TreTurvassa ja Taskussa.

4.1. Toimintamalli väkivallan vähentämiseksi Tampereen kouluissa

- *Puuttumisen yhteydessä olennaista tilanteen rajaaminen*
- *Osapuolten välinen dialogi käydään myöhemmin.*

Varhainen puuttuminen:

Väkivaltaa havaitseva henkilökunnan jäsen tunnistaa ja nimeää väkivallan välittömästi, katkaisee ja kieltää ei-toivotun toiminnan koulupäivän aikana. Jokaisen väkivaltaa havaitsevan työntekijän vastuulla on puuttua pienempiinkin väkivallan tekoihin.

Sisältäen: leikkimieliset painit ja tönimiset, aggressiivinen puhe

4.2. VÄKIVALTATILANTEIDEN SELVITTÄMISEN JA SOVITTELUN 1. KATEGORIA

Nopea tiedottaminen koteihin tärkeää tavoitteiden saavuttamiseksi

Lievät väkivaltatilanteet

Teot: Pientä tönimistä tai painia, uhkailutilanteet, tilanteet, joissa opettaja ehtii ajoissa väliin (ei lyömistä tai ei osuta)

Selvittely/sovittelu: Selvittely itse tilanteessa riittää

Seuraamukset: Ei seuraamuksia. Tilanteessa ollut työntekijä voi informoida luokanohjaajaa/luokanopettajaa tarpeen vaatiessa.

Jälkihoito: Ei lähtökohtaista tarvetta

4.3. VÄKIVALTATILANTEIDEN SELVITTÄMISEN JA SOVITTELUN 2. KATEGORIA

Väkivaltatilanteet

Teot: Lievemmät lyömis-, potku-, paini- ja tappelutilanteet, tönimiset, aineelliset vahingot, vähäiset henkilövahingot, vakavammat uhkailutilanteet, maksimissaan lievä pahoinpitely

Selvittely/sovittelu: Tilanteessa ollut työntekijä vie asian selvittelynsä jälkeen eteenpäin luokanohjaajalle tai lo:n ollessa pois rehtorille.

Koulu vastaa selvittelystä ja sovittelusta, ei suositella rikosilmoitusta tai lastensuojeluilmoitusta. Tarpeen vaatiessa otetaan poliisia tai sovittelutoimistoa mukaan tilanteen selvittämiseen ja sovitteluun. Osapuolten ja huoltajien kutsuminen koululle tarvittaessa.

Seuraamukset: Koulun sanktiot

Kasvatuskeskustelu: Asteikon lievimmät väkivaltatilanteet, erityisesti molemminpuoliset kärhämät.

Tapaturmailmoituksen tekeminen tulee muistaa mikäli sille tarvetta.

Jälki-istunto:

Asteikon vakavimmat väkivaltatilanteet, erityisesti yksipuoliset tilanteet.

Väkivaltaisen käytöksen toistuessa pyydetään ko. oppilaan vanhemmat koululle neuvonpitoon ja harkitaan tarvetta oppilashuoltotyölle, toistuvuus koventamisperuste seuraamuksille.

Ilmoittaminen kotiin: Luokanohjaaja/luokanopettaja/ rehtori ilmoittaa aina kotiin samana päivänä.

Suositellaan painokkaasti väkivaltaa kohdanneelle oppilaalle tilanteen läpikäymistä vähintään luokanohjaajan kanssa, myös koulupsykologin ja koulukuraattorin palvelut käytössä.

Jälkihoito: Väkivaltatilanteen todistaneet ja luokkatoverit voivat myös tarvita tukea, luokanohjaaja huolehtii tilanteen kartoituksesta

4.4. VÄKIVALTATILANTEIDEN SELVITTÄMISEN JA SOVITTELUN 3. KATEGORIA

Vakavat väkivaltatilanteet

Teot: Vakavammat väkivaltatilanteet, törkeät pahoinpitelyt, henkilövahingot, aseet, joukkotappelut, tappouhkaukset (myös 2-kategoria), rasistiset yms. motiivit

Selvittely/sovittelu: Tilanteessa ollut työntekijä vie asian selvittelynsä jälkeen eteenpäin luokanohjaajalle tai lo:n ollessa pois rehtorille

Pääsääntöisesti selvitellään yhteistyössä **poliisin, lastensuojelun tai sovittelutoimiston** kanssa. Koulun on mahdollista myös olla yhteydessä ennalta estävään poliisiin. Koulu tekee myös riittävät selvittely- ja sovittelutoimenpiteet koulun arjen ja koulurauhan turvaamiseksi. Osapuolten ja huoltajien kutsuminen koululle tarvittaessa.

Tarpeen vaatiessa koulu voi olla aktiivinen osapuoli **rikosilmoituksen tai lastensuojeluilmoituksen** tekemisessä, vaikka osapuolet tai vanhemmat eivät sitä haluaisikaan.

Koulun seuraamusasteikko (kasvatuskeskustelu - jälki-istunto) lähtökohtaisesti riittämätön, tarvittaessa voidaan ottaa käyttöön kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen.

Tapaturmailmoituksen tekeminen tulee muistaa.

Ilmoittaminen kotiin: Luokanohjaaja/luokanopettaja/ rehtori ilmoittaa aina kotiin välittömästi.

Jälkihoito: Vahva ohjaus asian läpikäymiseen vähintään koulupsykologin tai koulukuraattorin kanssa, ulkopuolinen ammattiapu myös harkittava

Tilanteen todistaneista ja luokkatovereista myös huolehdittava, tarjotaan tarvittaessa mahdollisuutta käydä tilanne läpi.

4.5. Muuta huomioitavaa

- Mahdolliset yksittäistapaukset, joissa oppilaalla on taipumusta aggressiiviseen käytökseen. Näissä tulee toimia tapauskohtaisesti, mahdollinen turvallisuusprofiilin luominen henkilöstön käyttöön, yhteistyössä vanhempien ja oppilaan kanssa.
- Henkilöstöön kohdistuva väkivalta ja uhkaukset ovat yhtä vakavia tekoja kuin oppilaisiinkin.
- Koulu ei vastaa kouluajan ulkopuolella tapahtuneiden väkivaltatilanteiden selvittämisistä tai sovitteluista, pois lukien välittömästi koulupäivän jälkeen koulualueella tapahtuneet tilanteet. Silti syytä olla tietoisia ja selvittää tapahtumien kulkua, jos vaikutusta oppilaiden koulunkäyntiin.
- Tarvittaessa koulun henkilökunta voi ottaa yhteyttä polisiin soittamalla numeroon 112.

OPETTAJA:

- Kirjaa tapahtunut muistiin tarkasti.
- Huolehdi:
  - Ilmoitus väkivaltatilanteesta poliisille, tutkintapyyntö ennataestava.sisa-suomi@poliisi.fi puh. 0295415000
  - Lastensuojeluilmoitus
  - Wilma: Kirjallinen selvitys voimankäyttötilanteesta
  - tarvittaessa MonetTurva, Granite ja vakuutusyhtiön E-lomake (TREturva)
- Mikäli tunnet epävarmuutta tilanteen selvittelyn suhteen, soita poliisin Ankkuritiimille, yhteyshenkilö poliisista Marko Sokura puh. 0295445852/0504084192 marko.sokura@poliisi.fi / lastensuojelun päivystykseen puh. 0405685520 (klo 9-15), muina aikoina sosiaali- ja kriisipäivystys puh. 0500625990.
- Huolehdi jaksamisestasi! Osallistu jälkipurkukeskusteluihin.
- Selvitä seuraamukset ja seuranta, keskustele huoltajien kanssa.

REHTORI:

- Viesti tilanteesta opetusjohtajalle ja/tai turvallisuuspäällikölle.
- Huolehdi, että uhrin ja tekijän koteihin otetaan yhteyttä nopeasti.
- Huolehdi tarvittaessa oppilaan koulupäivän keskeyttämisestä.
- Jos huoltajaa ei tavoiteta tai huoltaja ei suostu hakemaan lasta, koulu ottaa yhteyttä lastensuojelun päivystykseen.
- Kutsu tarvittaessa kriisiryhmä koolle.
- Tiedota opiskeluhuoltoryhmää tapahtuneesta ja käynnistä tarvittavat tukitoimenpiteet uhri/tekijä/silminnäkijät/yhteisö.
- Jos media on yhteydessä, vastaa: ”Tapauksen selvittely on käynnissä.”
- Järjestä seuranta ja sovi seuraamuksista huoltajien kanssa.
- Sovi Wilma-tiedottamisesta opetusjohtajan kanssa.

- Ohjaa henkilökunta tarvittaviin purkukeskusteluihin.
- Varmista tarvittavat ilmoitukset ja kirjaukset tehdyiksi.

5. Häirintään puuttuminen

5.1. Häirintään puuttumisen malli

Häirinnän määritelmä:

Häirintä on yhdenvertaisuuslaissa kiellettyä syrjintää. Laissa häirintä määritellään käyttäytymisenä, jolla loukataan henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti. Häirinnässä henkilö luo käyttäytymisellään kiellettyyn syrjintäperusteeseen, kuten esimerkiksi seksuaaliseen suuntautumiseen, alkuperään tai vammaisuuteen, liittyvän toista henkilöä halventavan, nöyryyttävän, uhkaavan, vihamielisen tai hyökkäävän ilmapiirin.

Käyttäytyminen ymmärretään laajasti niin, että kyse voi olla esimerkiksi sähköpostiviesteistä, ilmeistä, eleistä tai epäasiallisen materiaalin esiin laittamisesta esimerkiksi netissä tai muunlaisesta viestinnästä. Ihmisarvoa loukkaavan käyttäytymisen ei tarvitse suoraan kohdistua tiettyyn ihmiseen, vaan se voi kohdistua myös johonkin ihmisryhmään.

Seksuaalinen ja sukupuolinen häirintä:

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan tämän henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Seksuaalinen häirintä voi ilmetä ainakin seuraavin tavoin:

sukupuolisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
härskit puheet, kaksimieliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset
pornoaineistot, seksuaalisesti värittyneet kirjeet, sähköpostit, tekstiviestit tai puhelinsoitot
fyysinen koskettelu
sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset
raiskaus tai sen yritys.

Sukupuoleen perustuva häirintä voi ilmetä esimerkiksi seuraavin tavoin:

- halventava puhe toisesta sukupuolesta
- toisen sukupuolen alentaminen
- työpaikka- tai koulukiusaaminen silloin, kun se perustuu kiusatun sukupuoleen.

Lähteet: syrjinta.fi, tasa-arvo.fi

5.2. Puuttumisen malli

1. Askel: Tiedon saatuaan luokanohjaaja/luokanopettaja (joko itse tai yhdessä kuraattorin kanssa) puhuttelee tekijän/tekijät omalta luokaltaan.

Selvitetään myöntääkö osallisuutensa ja mitä on tehnyt. Määritellään teko häirinnäksi, mikäli se sitä on. Keskustellaan asian vakavuudesta ja haittavaikutuksista uhreihin. Tekijältä kysytään, onko hänellä tietoa asiasta muiden vastaavalla tavalla käyttäytyvien oppilaiden osalta. Keskustellaan miten jatkossa pitää käyttäytyä ja minkälaisia seuraamuksia toiminnan jatkumisesta tulee. Kerrotaan kyseessä olevan vakava teko, jolla voi olla jopa rikosoikeudellisia seuraamuksia.

Luokanohjaaja/luokanopettaja ottaa tekijän kotiin yhteyttä ja informoi tekijän huoltajia tapahtuneesta. Informoidaan myös uhria ja hänen kotiaan prosessista.

Seuraavaksi seurantaa. Mikäli tulee lisäviitteitä toiminnan jatkumisesta joko uhreilta tai koulun työntekijöiltä toteutetaan seuraava askel.

Tarvittaessa on aina mahdollisuus konsultoida poliisia.

Mikäli toiminta on ollut luonteeltaan jo pidempään jatkunutta ja/tai törkeää voidaan 1. askel voidaan yhdistää suoraan 2. askeleeseen. Tässä tapauksessa päätös tehdään yhdessä uhrin ja hänen perheensä kanssa.

2. Askel: Tekijä/tekijät perheineen pyydetään koululle keskusteluun, jossa paikalla luokanohjaaja /luokanopettaja, mahdollisesti rehtori tai apulaisrehtori sekä tarvittaessa koulukuraattori. Käydään tilanne läpi määritellen toiminta häirinnäksi ja keskustellaan tekijän toiminnasta. Käydään läpi mitä tekijältä tässä tilanteessa vaaditaan oman toimintansa osalta. Kerrotaan tekijälle perheineen tulevista, tiukemmista toimenpiteistä mikäli käytös ei muutu.

3. Askel: Isompi neuvottelu koululle, johon kutsutaan tekijä, hänen huoltajansa sekä luokanohjaaja/ luokanopettaja, kuraattori ja rehtori. Myös uhrin/uhrien huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua tapaamiseen. Käydään läpi rehtorin toimesta koulun käytettävissä olevat kurinpitotoimet jatkon kannalta sekä informoidaan tilanteen jatkuessa tapahtuvasta lastensuojeluilmoituksen tai rikosilmoituksen (yli 15-vuotiaat) teosta. Riippuen tekojen vakavuudesta ja uhrin perheen näkemyksestä, voidaan yhteydenotto ulkopuolisiin tahoihin tehdä jo tässä vaiheessa.

4. Askel: Mikäli tilanne edelleen jatkuu, tehdään tekijästä/tekijöistä lastensuojeluilmoitus/rikosilmoitus ellei ole jo tehty. Yhteydenotto Ankkuri-poliisiin ilmoituksen teon yhteydessä, jonka jälkeen he ottavat asian hoitaakseen. Kuraattori hoitaa tämän osuuden tiedon saatuaan yhdessä tekijän luokanohjaajan/luokanopettajan kanssa. Mahdolliset koulun kurinpidolliset toimenpiteet rehtorin suorittamina.

Tästä eteenpäin tilannetta hoidetaan koulun, poliisin ja sosiaalitoimen yhteistyönä, mikäli tarvetta edelleen ilmenee.

Kuten mallin kuvauksesta ilmenee, voidaan asioissa kiirehtiä tarvittaessa. Malli voi olla niin 4-vaiheinen, 3-vaiheinen kuin 2-vaiheinen tilanteesta ja teon vakavuudesta riippuen. Asiasta voi konsultoida häirintätapauksissa laajasti käytettävissä olevaa koulukuraattoria.

5.3. Poliisin ja sovittelutoimiston ohjeistus koulujen ja opiskeluhuollon käyttöön rikos- ja riita-asioissa

MISTÄ ASIOISTA VOI TEHDÄ SOVITTELUALOITTEEN:

- Konflikti, jossa on vähintään kaksi osapuolta
- Kaikki alle 15-vuotiaiden rikosasiat
- Kiusaamistapaus, johon koulu haluaa ulkopuolista apua
- Toisen fyysisen koskemattomuuden lievä loukkaaminen, josta ei aiheudu vammoja (esim. töniminen, kiinnipitäminen)
- Vahingonteot (iästä riippumatta), jossa tekijä on tiedossa
- Vahingonteot, jotka eivät ole tahallaan aiheutettuja
- Uhkailu, koulussa tapahtunut/koulun tietoon tuleva
- Uhkailu, sosiaalisessa mediassa tapahtuva
- Koulussa tapahtuva seksuaalinen häirintä
- Vanhempien ja koulun väliset riita-asiat, joihin koulu haluaa ulkopuolista apua
- Lapsen ja aikuisen välinen väkivaltatilanne, jossa lapsi tekijänä (alle 15-vuotias)

MITKÄ ASIAT KUULUVAT POLIISILLE:

- Vakava vahinko/ilkivalta, jossa tekijä ei ole tiedossa
- Väkivaltatilanne, jossa vammoja (esim. mustelma, pitkittynyt kipu tai lääkärissä käynti)
- Väkivaltatilanne, jossa tekijä ei ole tiedossa
- Väkivalta, uhkailu, vahingonteko, jos toistuvaa/sama henkilö on usein esillä
- Teko, jossa sovittelua on jo yritetty, toistuvaa
- Seksuaalirikokset
- Lapsen ja aikuisen välinen väkivaltatilanne, jossa aikuinen tekijänä

Jos kyseessä on akuutti vaaratilanne, eikä sitä saada hallintaan henkilökunnan toimesta, tulee soittaa hätäkeskukseen 112.

MILLOIN TEHDÄÄN SOVITTELUALOITE SEKÄ RIKOSILMOITUS:

- Yli 15-vuotiaiden väkivaltatilanteet (joissa vammoja)
- Yli 15-vuotiaiden vahingonteot, jos teko on tahallinen
- Yli 15-vuotiaiden uhkaava käytös toista kohtaan (todellinen uhka)

MITEN SOVITTELUALOITE TEHDÄÄN:

- Pirkanmaan sovittelutoimiston nettisivuilta https://www.pirha.fi/palvelut/sosiaalipalvelut/rikos-ja-riita-asioiden-sovittelu löytyy sähköinen lomake sovittelualoitteen tekemiseksi.

Kirjaa lomakkeeseen lyhyesti tapahtuma, osapuolet ja huoltajien yhteystiedot

Sovittelutoimistoa voi konsultoida kaikissa riita- ja rikosasioissa numerosta p. 0400 907663 tai

sovittelu@pirha.fi

MITEN RIKOSILMOITUS TEHDÄÄN:

- Poliisin nettisivuilla osoitteessa: www.poliisi.fi/tee-rikosilmoitus
- Kirjallisesti esim. lastensuojeluilmoituksen (tai muun tapahtumaan liittyvän asiapaperin) lähettämällä, saatetekstillä TUTKINTAPYYNTÖ, osoitteeseen:

Sisä-Suomen poliisilaitos

Tampereen pääpoliisiasema

PL 147

33101 TAMPERE

6. Seuranta

Yleisiä tavoitteita:

- *Asia käsitellään yhdessä, tunnistetaan tapahtumat, tehdään sovinto*
- *Laaditaan yhteiset sopimukset: osapuolet määrittävät mitä tarvitsevat ja tarpeiden pohjalta tehdään sopimus*
- *Mahdolliset sanktiot ja niistä huolehtiminen*
- *Tehdään johtopäätökset ja tarvittavat muutokset toimintaan*
- *Sovitaan aina myös seurannasta ja tarvittaessa jälkihoidosta*
- *Toimijat: Koulun edustaja, osapuolet, tarvittaessa moniammatillinen tukitiimi koulun ulkopuolelta (lastensuojelu + perhetyö mukana)*
- *Tiedotus huoltajille ja tarvittaessa sidosryhmille*

6.1. Seurannan toteutuminen

Seurannan periaatteet:

1. *Käydään läpi, mitä opittiin*
2. ***Kirjaaminen***
3. *Nimettömyys*
4. *Luottamuksellisuus*
5. *Konfliktien näkeminen oppimistapahtumina*
6. *Käytetään ulkopuolista tukihenkilöä tarvittaessa*
    - *Seurannasta vastaa se työntekijä, joka koordinoi tilannetta. Tämä voi olla esim. luokanopettaja/luokanohjaaja, rehtori, joku muu nimetty opettaja, kouluvalmentaja, koulukuraattori tai koulupsykologi*
    - *Seurantaan kuuluu osapuolten kanssa keskustelu ja tilannekartoitus, sopimukset ja niiden noudattamisen seuraaminen, jatkoseurannasta sopiminen ja tiedottaminen*
    - *Jos sovitut asiat eivät toteudu, voidaan joutua pohtimaan prosessin uudelleen arviointia. Samoin on pohdittava, onko tarvetta miettiä erilaisia koulun seuraamuskäytänteitä.*
    - *Seuranta jatkuu sovitun aikaa. Tilanteesta riippuen tarkempi seuranta voi kestää muutamista viikoista useisiin kuukausiin riippuen tilanteen vakavuudesta ja tilanteen hankaluudesta.*

Seurannan periaatteet:

1. Käydään läpi, mitä opittiin
2. **Kirjaaminen**
3. Nimettömyys
4. Luottamuksellisuus
5. Konfliktien näkeminen oppimistapahtumina
6. Käytetään ulkopuolista tukihenkilöä tarvittaessa
    - Seurannasta vastaa se työntekijä, joka koordinoi tilannetta. Tämä voi olla esim. luokanopettaja/luokanohjaaja, rehtori, joku muu nimetty opettaja, kouluvalmentaja, koulukuraattori tai koulupsykologi
    - Seurantaan kuuluu osapuolten kanssa keskustelu ja tilannekartoitus, sopimukset ja niiden noudattamisen seuraaminen, jatkoseurannasta sopiminen ja tiedottaminen
    - Jos sovitut asiat eivät toteudu, voidaan joutua pohtimaan prosessin uudelleen arviointia. Samoin on pohdittava, onko tarvetta miettiä erilaisia koulun seuraamuskäytänteitä.
    - Seuranta jatkuu sovitun aikaa. Tilanteesta riippuen tarkempi seuranta voi kestää muutamista viikoista useisiin kuukausiin riippuen tilanteen vakavuudesta ja tilanteen hankaluudesta.

6.2. Suunnitelman käsittely

Suunnitelman työryhmä Tampereen perusopetuksessa:

Nina Kaarlenkaski (tiimirehtori)

Annika Lähteenmäki (pedagoginen asiantuntija)

Sami Nykänen (tiimirehtori)

Mari Palviainen (opetusjohtaja)

Sirkku Vartiainen (tiimirehtori)

Suunnitelma esitelty ja eri työryhmiä kuultu:

- Koulujen vanhempainyhdistysten tapaaminen, 28.4.2026

- Nuorisovaltuusto, 23.4.2026

-Lasten parlamentin suurkokous, 8.5.2026

- Pirha: johtavat kuraattorit ja - psykologit, 8.5.2026